

BA112 Proseminář literárněvědný

1. Definice a součásti literární vědy

Základní disciplíny literární vědy, jejich obvyklé postupy, problémy a pole působnosti.

Poetika: její pojetí od antiky po současnost; pomocné disciplíny: textologie, translatologie, komparatistika, genologie.

Literární historie: koncepce, problémy periodizace, textová kritika a textologie - periodizace, literární proud, směr, skupina, škola, edice, autentický text, archetyp, kanonizovaný text, text poslední ruky; textové varianty, diferenční slovníček; textově-kritický a věcný aparát; komentář.

Zásady tvorby odborného textu

(texty: poznávací trojice, cvičení bibliografických zápisů)

2. **Literární teorie:** základní koncepce – dílostředné, autorostředné, čtenářostředné; ideologický pohled na literaturu; analytické přístupy. (ukázky z vybraných přístupů – strukturalismus, marxismus, recepční estetika, pozitivismus)

3. Genologie

Literární druh; žánr; vývoj; členění; funkce; sémantika žánrů; typologie. (ukázky literárních druhů a žánrů: dialog v dramatu a próze, legenda, milostná báseň, krátká povídka...)

4. Literární dílo jako znak (sémiotika)

Piercovo a de Saussurovo pojetí znaku; denotace a konotace; teorie informace; komunikační model; literární komunikace; informace přinášené literárním dílem; jazykový projev literární a neliterární; projev fixovaný písmem tiskem; kontexty, do nichž se literární dílo zapojuje; vztah zobrazené reality a světa. (ukázka z různoreferenčních lit. děl – realism, sci-fi, lyrická báseň, Proměna, ...)

5. Tematická a strukturní výstavba literárního díla

Téma (hlavní, dílčí); motiv (dynamický, statický); topos; kompozice (začátek, konec, řazení motivů); děj; postava; prostředí (vnější svět).

Strukturalistický přístup k textu; struktura, prvek, funkce, celek a část, plán; strukturalistický rozbor textu.

6. Versologie (2 hodiny)

Verš; rým; rytmus; metrum;

Změny slovního významu – figury a tropy (aliterace, anafora, antiteze, apostrofa, asyndeton, gradace, onomatopoeie, paralelismus, pleonasmus, polysyndeton, řečnická odpověď, řečnická otázka,

tautologie, zvukosled; antonomasie, eufemismus, hyperbola, ironie, katachréze, litotes, metafora, metonymie, oxymóron, perifráze, personifikace, synekdocha, synestézie,...).

(příklady rytmických schémata a meter, rýmů, kompozice, figur a tropů v poezii i próze)

7. Teorie vyprávění (2 hodiny)

Narativ a vyprávění; fabule a syžet; příběh a diskurs; postava jako kontext vyprávění; logika vyprávění; minimální narativ; spojování segmentů vyprávění.

Čas a prostor v umění; problematika literárního času a prostoru; sémantika času a prostoru; autor; vypravěč; perspektiva v literárním vyprávění; point of view; vyprávěcí perspektiva; autorské hodnocení; typy autorského postoje ke zpracovávané látce; tragično, komično, groteskno, absurdno.

(ukázky příslušných kategorií a strategií)

8. Interpretace literárního díla

Biografická metoda lingvistická a sémantická analýza textu; hermeneutika; Nová Kritika; strukturalismus a poststrukturalismus; ideologická interpretace; recepční estetika; feministická kritika.

Součástí zkoušky je teoretická a praktická znalost

- 1) základních literární druhů a jejich členění; žánry: autobiografie, bajka, balada, cestopis, článek, dopis, drama (činohra), elegie, epigram, epos, exemplum, fejeton, fraška, hagiografie, idyla, knižní drama, komedie, legenda, litanie, muzikál, mystérium, novela, óda, opera, opereta, paměti, pamflet, platónský dialog, pohádka, pojednání, pověst, recenze, referát, román, romance, romaneto, scénář, sloupek, tragédie, trubadúrská poezie, žákovská poezie, žalm
3. odborných termínů jako alegorie, básnický přívlastek (epiteton), epigonská tvorba, eufonie, explicit, incipit, inverze, jazykové tabu, kakofonie, kolace, makaronismus, nepřímá řeč, přímá řeč, přirovnání, paleografie, parataxe, poetismus, polopřímá řeč, posthumní dílo, prosopografie, pseudonym, rámcování, topografie apod.